

گذشته خود را مرور می کند و می بیند توفیقات داشته است امیدوار می شود اما وقتی در پشت سرهاوردی ندارد، مأیوس می شود. چه بسیارند افراد موفق و مشهور در حوزه های مختلف که حسرت بزرگشان ازدواج و تشکیل خانواده و دارا شدن فرزند است چون در سایه فرزندآوری است که انسان ادامه می یابد. لذا باید توجه داشت موفقیت های فردی از ناامیدی جلوگیری نمی کند!

بیماری های روانی اجتماعی و انزوایی هم از جمله این عواقب است. ازدواج فرد را در دوره زندگی خانوادگی و زنشویی با آزمون و خطا های متعددی مواجه می کند و باعث می شود منیت و فرد گرایی را کنار بگذارد اما وقتی در کنار خود کسی را نداشته باشیم، همه امور بر محور فردیت دور می زند و این چنین از یک جایی به بعد هم زبان و هم رفتار نمی یابیم و این به انزوای منتهی می انجامد!

علاوه بر این، تجرد قطعی در بعد فردی بیماری های روانی و جسمی را نیز در پی دارد. بسیاری از بیماری های روحی به دلیل نداشتن هم زبان است. حتی در مداوای امراض جسمی باید با بیمار هم زبانی کرد. هیچ کس به اندازه زوج و زوجه به انسان نزدیک نیست تا جایی که همسر به تدریج هم سب هم می شود. لذا در سایه ازدواج، امراض جسمی هم از بین می رود.

● در بعد اجتماعی تجرد قطعی دختران چه آثار سوئی را بر جامعه بار می کند و باعث بروز چه بحران هایی می شود؟

در حوزه اجتماعی نخستین پیامد منفی این تجرد تزلزل و حتی توقف در تولید نسل است. یکی از عوامل حرکت برخی جوامع به سمت پیری و اضمحلال، همین تجرد قطعی است. شکاف نسل ها و اختلاف در انتقال ارزش ها هم از عواقب اجتماعی این مسئله است از منابع

اصلی انتقال فرهنگ و ارزش های فرهنگی خانواده به ویژه مادر است. به عبارت دیگر، ارزش ها به دو شیوه از نسلی به نسل دیگر منتقل می شوند: یکی جامعه پذیری در مدرسه و دانشگاه و از طریق رسانه و... دیگری شیوه فرهنگ پذیری در جامعه پذیری فرد خود را همراه می کند اما در فرهنگ پذیری اعتقاد و التزام عملی هم می یابد و دیگر نیازی به کنترل او نیست. مهم آنکه تنها عامل فرهنگ پذیری خانواده و نقش اصلی در خانواده برای این مهم با مادر است. وقتی تجرد قطعی رخ دهد و نقش مادری از بین برود، ارزش های انسانی هم کمرنگ می شوند

و از بین می روند!

برای مثال، از مهم ترین ارزش های انسانی ایثار و از خود گذشتگی است که مادر تبلور عینی آن در خانه است و این ارزش انسانی را به منصفه ظهور می رساند و فرزند باید دیدن جلوه های ایثار در مادر مثل چشم پوشی از خواسته های خود، این ارزش انسانی را ملموس درک می کند اما وقتی در پی تجرد قطعی دختران نقش مادری هم از بین برود، دیگر منبعی برای استمرار این ارزش انسانی وجود ندارد در حالی که جامعه بدون ایثار و از خود گذشتگی حیات اجتماعی نخواهد داشت. اثر سوء اجتماعی دیگری که در پی تجرد قطعی دختران رخ می دهد

اختلال در نشاط و بالندگی جامعه است. این مادر است که سبب بالندگی و نشاط در جامعه می شود. لذا اگر این منبع متزلزل شود، نشاط اجتماعی هم از بین می رود. حتی اگر بخشی از مادران بالقوه را از دست بدهیم، بخشی از نشاط جامعه را از دست داده ایم.

● نسخه دین و آموزه های مکتبی در مواجهه با این معضل اجتماعی چیست؟ اساسا این آموزه ها برای ازدواج بهنگام و مقابله با تجرد چه راهکاری را ارائه می کنند؟

راهکار اسلام در این باره دفع مسئله نیست بلکه رفع مسئله است بعضا گفته می شود بحرانی ایجاد شد و در پی رفع آن بر می آیند اما اسلام می گوید اجازه ندهیم معضل و بحران بروز کند و بعد در پی رفعش بر آییم. نسخه دین در این باره تأکید بسیار زیاد و اهمیت دادن نرم افزاری و سخت افزاری بر ازدواج بهنگام و بایبهره مندی از توانمندی هاست. یعنی زمانی که فرد بر اساس نیاز های واقعی نه احساسات و هیجانات زود گذر، به ازدواج و انس و هم فکری و همسری تمایل پیدا کرد، باید اقدام به ازدواج کند. البته اسلام در تشکیل خانواده بسیار بر مسئله کفویت تأکید دارد تا جایی که پیامبر (ص) می فرمایند: اگر آدم خوبی پیدا نکردید، تنها باشید بهتر است. این یعنی نباید به هر قیمتی ازدواج کرد. هم نشین باید هم کفو باشد و اسلام در کنار ازدواج بهنگام بر هم کفوی هم سفارش فراوان می کند. این گونه نیست که اسلام بگوید به هر قیمتی ازدواج کنید چون اگر ازدواج به متار که بینجامد، پیامدهای سوء آن صد هزار برابر بیش از تجرد است! عواقب سوء طلاق به اندازه ای است که مرحوم علامه طباطبایی (ره) ذیل تفسیر آیه طلاق به خانم ها تأکید می کند اگر لازم شد از همه خواسته های خود چشم پوشید چنین کنید اما طلاق نگیرید چون طلاق پیامدهایی به مراتب بدتر از نرسیدن به خواسته ها دارد.

نسخه و توصیه دیگر اسلام برای ازدواج و مقابله با معضل تجرد قطعی توکل است چنان که قرآن در آیات ۲ و ۳ سوره مبارکه طلاق می فرماید: «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا * وَبِرِّزْقِهِ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ» یعنی در سایه توکل آنچه روزی ماست به ما می رسد. نقل است وقتی پیامبر (ص) به معراج رفتند، از خدای متعال پرسیدند: کدام بندگان را دوستی دارد؟ حضرت حق پاسخ داد: آن ها که توکل دارند و به قضای من راضی هستند! از این رو، نگرانی برای آینده با توکل جور در نمی آید. البته باید ظرفیت و توانمندی ها را سنجید.

علاوه بر این، اسلام بر ازدواج بموقع با بهره گیری از توانمندی های خانواده همچون حمایت اقتصادی از زوج های جوان و نیز همراهی و همدلی زوجین با یکدیگر هم تأکید دارد. زوجین باید دست به دست هم دهند و از مشکلات عبور کنند. هم چنین، پایبندی به ارزش های دینی در ازدواج موفق نقشی مؤثر دارد. دین به زبان نیست. در عمل است. اگر اعتقاد مادر عمل تبلور داشته باشد، موفق خواهیم شد. متأسفانه در برخی جاها کمیت مالنگ می زند. خانواده باید در فرزندان توانمندی برای ازدواج را رشد دهند. زمان جنگ بچه های پانزده شانزده ساله چطور به جبهه می رفتند؟ چه چیز جز توکل و شجاعت باعث شد در مقابل آن هجمه بین المللی بایستیم؟ این ها را در خانواده یاد گرفته بودیم!

● اگر نسخه دین برای ازدواج بهنگام و مناسب اعمال شود چه تحولاتی در بنیان خانواده که زیر بنای اجتماع است رخ می دهد؟

کار بست این نسخه دین تحکیم بنیان خانواده و قوام جامعه است. باید توجه داشت جامعه با فرهنگ قوام می یابد و فرهنگ با خانواده و محور خانواده به مادر است. اگر این قوام ایجاد شد، جامعه با نشاط می شود.